

Asia: VN/33337/2021

Hallituksen esitys laiksi huumausainelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

3 § Määritelmät

Ruokavirasto toteaa, että d) kohdan määritelmästä saattaa herätä kysymys, onko myös sellaisia hampukasveja, jotka eivät sisällä delta-9-tetrahydrokannabinolia (THC) tai sen huumausaineeksi luokiteltuja isomeerejä? Olisiko myös ymmärrettävä, että hampukasvin kukinto ja lehti eivät ole huumausaineita, jos niissä ei ole havaittavia pitoisuuksia THC:tä? Usein on myös kyse valitusta määrittämenetelmästä, havaitaanko hampussa THC:tä vai ei. Olisiko siis syytä määritellä analyysimenetelmä, jolla THC:n määrittäminen hampukasvista olisi tehtävä?

7 a § Hampun viljely

-

9 § Luvan myöntäminen

-

15 a § Lupa hampun kasvinjalostukseen

Ruokavirasto pitää hyvänä asiana sitä, että kasvinjalostus on mahdollista, mutta luvanvaraista. Luvanvaraisuus mahdollistaa asiallisen kasvinjalostuksen, joka on perusedellytys öljy- ja kuituhampun viljelyn tulevaisuudelle. Suomessa jalostettua hampulajiketta viljellään paitsi Suomessa, myös muualla EU:n alueella ja kolmansissa maissa.

Koskien pykälää 15 a ja 15 c Ruokavirasto katsoo, että asetuksenantovaltuutukset olennaisia, sillä mahdolliset tarkennukset, jotka koskevat esim. materiaalin varastointia, käsittelyä, edelleen luovuttamista ja hävittämistä sekä muita vastaavia seikkoja koskevia ehtoja sekä luvan myöntämisen ehtoja, saattavat olla sekä toimijan että viranomaisen näkökulmista lupaprosessia selkeyttäviä.

15 b § Ruokaviraston lausunto

Valvonnan kannalta on tärkeää, että luvan myöntämisprosessi on selkeä ja viranomaisten vastuut määriteltä.

15 c § Selvitys hampun kasvinjalostusta koskevaa lupaa varten

-

19 a § Hampun viljelyä koskeva ilmoitus

Lakiehdotuksen mukaan ”19 a §:n 2 momentin mukaan Viljelijän on toimitettava Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen kahden viikon kuluessa

viljelyn aloittamisesta:

- 1) kopio siemenlain 4 §:n 5 kohdassa tarkoitetusta vakuustodistuksesta;
- 2) yksilöity luettelo viljelijöistä, jotka ovat käyttäneet kylvöön saman siemensäkin siemeniä.”

Jos kahden viikon määräaika joudutaan tulkitsemaan, olisiko hyvä täsmentää mitä 2 momentissa tarkoitetaan viljelyn aloittamisella. Tarkoitetaanko oikeastaan kylvämistä, vai tarkoitetaanko muitakin viljelyn aloittamiseen tai sitä edeltävään maan muokkaamiseen liittyviä toimenpiteitä.

21 § Seuraamukset luvanvaraisen toiminnan rikkomuksista

-

24 a § Hamppua koskevat poikkeukset yleiskielloista

Jos kannabidioli- eli CBD-tuotteita hyväksytään EU:ssa uuselintarvikkeina, uuselintarvikeluvat ovat voimassa koko EU:n alueella. Kansallinen lääke- tai huumausainelainsäädäntö voi tosin edelleen estää CBD-tuotteiden markkinoille saattamisen. Tällaisessa tapauksessa on kuitenkin syytä arvioida huumausainelakia uudelleen ja päivittää sitä tarvittaessa tältä osin. Jos elintarvikelainsäädännössä sallitun tuotteen valmistus ei ole huumausainelain nojalla sallittua Suomessa, se asettaa suomalaiset elintarvikealan toimijat eriarvoiseen asemaan muissa jäsenmaissa toimivien elintarvikealan toimijoiden kanssa.

28 § Huumausaineen hävittäminen vaarallisena jätteenä

-

33 b § Hampun viljelyä koskevat velvollisuudet

Säädöskohtaisissa perusteluissa, jotka koskevat 33 b §:ää sivulla 19 on teksti ”Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan viljelijän olisi pidettävä kirjaa viljelemästään hampusta. Kirjanpitoaineistosta olisi käytävä ilmi esimerkiksi kylvettyjen ja kylvämättä jätettyjen siementen määrä kiloina, korjattujen kasvien lukumäärä ja käyttötarkoitukset sekä peltoon jätetty sato suunniteltuine käyttötarkoituksineen. Lisäksi viljelijän olisi annettava Fimealle vuosittain tammikuun loppuun mennessä ilmoitus edellisen vuoden aikana viljellystä, varastoidusta, käytetystä ja hävitetystä hampusta sekä viljellyn hampun käyttötarkoituksista. Nämä tiedot olisivat käytännössä yhteenveto kirjanpitoaineistosta.” Perustelutekstin mukaan kirjanpitoaineistosta olisi käytävä ilmi korjattujen kasvien lukumäärä. Mitä tällä tarkoitetaan? Hamppua voi olla kylvettynä useamman hehtaarin alalle ja sitä viljellään Suomessa pääasiassa sementuotantoon ja hamppu puidaan. Korjattujen kasvien

lukumäärää ei ole tällaisessa tilanteessa mahdollista ilmoittaa. Perustelutekstissä voisi myös avata mitä tarkoitetaan peltoon jätetyllä sadolla.

Säädöskohtaisissa perusteluissa sivulla 19, jotka koskevat 33 b §:ää mainitaan seuraavaa ”Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan viljelijän olisi säilytettävä kasvusto vähintään kymmenen päivän ajan kukinnan päättymispäivästä. Tämä vastaisi suunnitelma-asetuksen 5 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan hampun viljelyä on jatkettava tavanomaisissa kasvuolosuhteissa paikallisen käytännön mukaisesti vähintään kymmenen päivän ajan kukinnan päättymispäivästä. Ehdotuksella varmistettaisiin, että kasvustosta voitaisiin ottaa näytteitä hampun THC-pitoisuuden määrittämiseksi.” Mikäli suunnitelma-asetuksella tarkoitetaan tässä sivulla 5 suunnitelma-asetukseksi nimettyä EU-asetusta 2021/2115, ei kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa ole mainitun kaltaista tekstiä.

36 § Tarkastusoikeus

Säädöskohtaisissa perusteluissa sivulla 19, jotka koskevat 36 §:ää kerrotaan, että ”Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että siinä Fimealle säädetty tarkastusoikeus laajennettaisiin koskemaan myös sellaisia tiloja, joissa huumausainetta viljellään. Tämä kattaisi hampun viljelyyn ja jalostamiseen tarkoitettut tilat.” Viitataan tässä vain sisätiloihin vai onko tämän kohdan tarkoitus kattaa myös tilanteet, joissa tarkastuksia tehdään ulkona pellolla? Jos tarkoitetaan myös pelloilla tehtäviä tarkastuksia, muotoilua voisi tarkentaa. Sama muokkaustarve koskee myös varsinaisen 36 pykälätekstin muotoilua.

38 a § Ruokaviraston ilmoitukset Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen

-

47 § Huumausainelakirikkomus

-

49 § Muutoksenhaku

-

49 a § Lupia ja ilmoituksia koskevien henkilötietojen tallentaminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa esitysluonnoksesta?

Ruokavirasto katsoo, että hampun laillisen viljelyn edellytysten selkiytyminen ehdotetun lakimuutoksen myötä on hyvä ja kannatettava asia. Ruokavirasto pitää tärkeänä, että hampun viljely siemen-, rehu- ja kuitukäyttöön on mahdollista, koska se tukee muun muassa viljelykasvien monipuolistamista ja kasviperäisen ruokavalion edistämistä sekä valkuaisomavaraisuuden lisäämistä. Hampun viljelyn jatkuminen Suomessa on toivottavaa myös ympäristönäkökulmasta. Hamppu

esimerkiksi sitoo runsaasti hiilidioksidia pinta-alaa kohden verrattuna puustoon ja tarjoaa siten yhden hyvän vaihtoehdon nykyisten ilmastotavoitteiden täyttämiseksi. Vuoroviljelyssä hampun viljely myös vähentää rikkakasvien määrää ja lisää kasvien taudin- ja kuivuudenkestävyyttä vähentäen siten tarvetta torjunta-aineiden käytölle (viite Hampun tuotannon ja käyttömahdollisuuksien esiselvitys, loppuraportti Hankenumero: 112781 30.5.2020 Kirjoittajat Timo Malvisalo, ProDeliver Oy Emma Luotola, JAMK <https://www.aitomaaseutu.fi/media/Hampun-tuotannon-ja-k%C3%A4ytt%C3%B6mahdollisuuksien-esiselvitys-30-05-2020.pdf>)

Ruokavirasto kiinnittää huomiota siihen, että viljelijöille asetettava uusi ilmoitusvelvollisuus lisää viljelijöiden hallinnollista taakkaa. Ruokavirasto pitää erityisen tärkeänä, että sekä 19 a §:n mukaisen viljelyä koskevan ilmoituksen että 33 b §:n mukaisen vuosi-ilmoituksen tekeminen on selkeää ja sujuvaa.

Lisäksi Ruokavirasto toteaa, että hallituksen esityksen valmistelu ajoittuu ajankohtaan, jolloin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) seuraavan rahoituskauden (2021-2027) säännösvalmistelu on vielä meneillään eli lopullista tietoa säännösvalmistelun sisällöstä ei tässä vaiheessa ole. Vastaavasti myöskään Ruokavirastossa seuraavan CAP-rahoituskauden toimeenpanon suunnittelu ja toteutus ei ole vielä valmis. Tämä aiheuttaa tiettyjä haasteita hallituksen esityksen kommentoinnille, koska kaikki asioihin vaikuttavat säännökset ja Ruokaviraston suorittaman toimeenpanon yksityiskohdat eivät ole vielä täysin tiedossa.

Hallituksen esityksessä esimerkiksi kohdassa 2.1.2 Käytäntö kerrotaan, että ”Tiettyjä hamppulajikkeita on Suomessakin mahdollista viljellä laillisesti kuidun ja siemenen tuottamiseksi, ja tällaiseen viljelyyn on mahdollista saada EU:n maataloustukea.” Kansallisesta maataloustuesta hampulle ei ole mainintaa perusteluteksteissä eikä siitä ole mainintaa myöskään pykäläkohdissa. EU:n maataloustuen lisäksi hampun viljelyyn on lausunnon antohetkellä mahdollista saada myös kansallista maataloustukea.

Niemi-Konkari Salla
Ruokavirasto